

LAHDEN SEUDUN YMPÄRISTÖKATSAUS

LAHTI

winner 2021

EUROPEAN
GREEN CAPITAL

An initiative of the
European Commission

LAHTI Hollola

2020

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	3
YMPÄRISTÖPOLITIIKKA OHJAA	4
1 ILMASTONMUUTOS, ENERGIA JA PÄÄSTÖT	5
2 ASUINYMPÄRISTÖN VIIHTYISYYS, TERVEELLISYYS JA TURVALLISUUS	11
3 LUONNON MONIMUOTOISUUS JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ	13
4 POHJAVESIEN LAATU JA MÄÄRÄ	16
5 VESISTÖJEN VEDEN LAATU, VIRKISTYS JA LUONNONARVOT	18
6 YMPÄRISTÖTIEDON LEVITTÄMINEN JA ASUKKAIDEN MAHDOLLISUUS TOIMIA	22
7 KUNNAT JA KONSERNIYHTIÖT TUKEVAT YMPÄRISTÖVASTUUN KEHITTÄMISTÄ	24
8 YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS	26

Vuonna 2021 Lahden seudulla päästään nauttimaan vuosien pitkäjänteisen työn hedelmää, kun ympäristöpääkaupunkivuosi nostaa seudun ympäristötyön keskiöön ja kansainväliseen valokeilaan. Osana juhllisuuksia vietetään myös Hollolan Ympäristövuota. Tässä katsauksessa kerrotaan Lahden ja Hollolan ympäristötyöstä vuonna 2020 ja seurataan ympäristön tilan ja kestävä elämän mahdollisuuksien kehittymistä erilaisilla indikaattoreilla. Vuonna 2020 Korona-pandemia rajoitti asukkaiden kohtaamisia, mutta korosti entisestään asuin ympäristöjen toimivuuden ja lähivihreän tärkeyttä alueen asukkaiden hyvinvoinnille. Seudun virkistysalueilla oli suorastaan ruuhkaa.

Johtavana ilmastokaupunkina Lahti tavoittelee hiilineutraaliutta jo vuonna 2025 ja tässäkin katsauksessa esitellään päästöjen selvää laskua kohti tavoitetasoa, tuloksena vuosien määrätietoisen ilmastotyöstä. Vuoden 2019 jälkeen myös Hollola on lähtenyt määrätietoisesti tavoittelemaan asettamia tavoitteita hiilineutraalisuudesta ja energiatehokkuudes-

ta. Sisäinen ilmasto-ohjelma alustaa tulevaa kunnan julkista ilmasto-ohjelmaa, johon kootaan tavoitteet, kunnan toimet, kumppanuudet ja osallistavat toimet.

Merkittävää strategista kehitystä edistettiin, kun alueen MAL- eli maankäytön, asumisen ja liikumisen sopimuksen neuvottelut jatkuivat valtion kanssa ja saatiin päätökseen keväällä 2021. MAL-sopimuksen keskeinen tavoite on edistää sujuvaa arkea, sillä maankäyttö, asuminen ja liikenne koskettavat jokaista asukasta ja yritystä. MAL-sopimus on myös tärkeä osa hiilineutraalin tulevaisuuden rakentamista.

Ympäristöpääkaupunkivuoden hengessä ympäristön tilaa tullaankin jatkossa seuraamaan entistä lähemmin yhteydessä hyvinvointiin ja kokonaisvaltaiseen kestäväan kehitykseen. Samalla ympäristötyötä johdetaan entistä läpinäkyvämmäksi, kun Lahden indikaattorit ja ilmastotoimenpiteet ovat kaikille seurattavissa myös verkossa uudessa Lahden ympäristövahti-palvelussa.

Pekka Timonen
Lahden kaupunginjohtaja

Päivi Rahkonen
Hollolan kunnanjohtaja

Lahti - rohkea ympäristökaupunki -strategiaa viedään käytäntöön kärkihankkeiden sekä ohjelmien ja suunnitelmien kautta. Vuonna 2020 strategian ympäristötavoitteita edistettiin mm. kestävästä liikkumisen kärkihankkeesta. Alkuvuodesta kaupunginhallitus hyväksyi Lahden hiilinielu- ja kompensointisuunnitelman, joka tukee kaupungin hiilineutraalustavoitetta vuodelle 2025. Ympäristökaupunki Lahti -toimenpideohjelma laadittiin konkreettisoimaan kaupunkistrategian sisältöä.

Hollolan kunta toteuttaa kunnan valtuuston asettamaa tavoitetta vähentää 80 % kasvihuonekaasupäästöistään vuoteen 2030 mennessä. Päästövähennys koskee koko Hollolan aluetta ja kunta haastaa kaikkia toimijoita mukaan ilmastotyöhön.

Lahden kaupunginhallitus hyväksyi marraskuussa kaupungin liittymisen 2020 EU:n Green City Accord sopimukseen, joka tähtää kaupunkien kestävyys, viihteyden ja terveellisyysparantamiseen vuoteen 2030 mennessä toimenpiteillä, jotka keskittyvät erityisesti ilmanlaatuun, meluun, vesistöihin, luonnon monimuotoisuuteen sekä kiertotalouteen.

Lahden ympäristötyö noteerattiin myös kansainvälisesti Lahden päästä toistamiseen mukaan CDP:n maailman johtavien ilmastokaupunkien listalle. Myös Ranskalainen Institut de l'Économie Positive palkitsi kaupunginjohtaja Pekka Timosen ansiokaasta ympäristötyöstä. Ympäristötyön seuranta ja läpinäkyvyys paranivat entisestään, kun Lahti avasi lokakuussa 2020 uuden Lahden ympäristövahtipalvelun, jossa toimenpiteiden etenemistä voi seurata reaaliajassa. Palvelu löytyy osoitteesta www.lahdenymparistovahti.fi.

Hollolan monta luontoa -teeman mukaisesti esiin nousee luonnon monimuotoisuus ja virkistysalueiden tärkeys, joka on korostunut haastavina aikoina. Lähiluonnon ja vesistöjen virkistysarvoja vaalitaan ja parannetaan aikaisempien vuosien tavoin. Ympäristöstä pidetään huolta niin kuin ympäristö pitää meistä huolta.

Kansainvälisenä suunnannäyttäjänä Lahden seudulla on ympäristöpääkaupunkivuoden myötä entistä paremmat mahdollisuudet saada ympäristöhankkeilleen EU-rahoitusta.

1 ILMASTONMUUTOS, ENERGIA JA PÄÄSTÖT

Lahti ja Hollola askeleen lähempänä hiilineutraaliutta

Lahti tavoittelee hiilineutraaliutta jo vuonna 2025 ja Hollola muiden HINKU-kuntien tavoitteen mukaisesti vuonna 2030. Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) tuoreimmat päästölaskelmat vuodelta 2018 näyttävät lievää nousua vuodesta 2017 (Lahti 733,4 kt CO₂e, Hollola 171,2 kt CO₂e), kun sähkön tuotannon päästöt nousivat koko maassa, mutta pidemmällä aikavälillä päästöt ovat laskeneet sekä Lahdessa että Hollolassa merkittävästi. Lahden omista päästölaskelmissa vuodelta 2019 näkyy jo reilu pudotus ja vuoden 2020 ennakkotietojen perusteella Lahden päästöt ovat jo vähentyneet yli 70% vertailuvuodesta 1990.

Tulevina vuosina Lahden ilmastotyö tulee painottumaan entistä enemmän liikenteen päästöjen hillitsemiseen, rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen, kestävään erillislämmitykseen, kiertotalouden ratkaisuihin sekä hiilinielujen turvaamiseen. Hollolassa kunnan poikkihallinnollinen ilmastotyöryhmä koordinoi kunnan ilmastotyötä ja haastaa henkilökuntaa ja kuntalaisia mukaan työhön. Työryhmän tueksi on nimetty ympäristöyhteyshenkilöt, joiden tuella työtä edistetään mahdollisimman laajasti ja konkreettisesti.

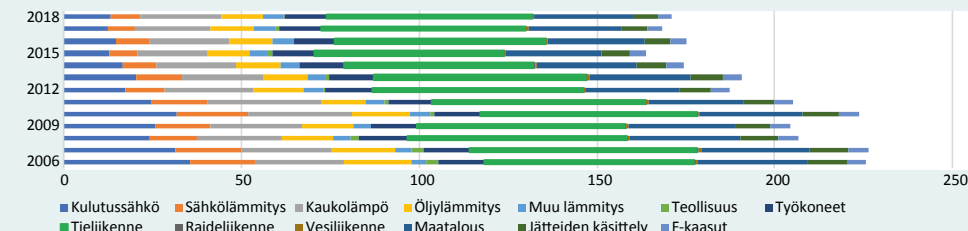

Huom! Lahden ja Hollolan päästöt eivät ole suoraan vertailtavissa, sillä ne perustuvat eri laskentamalleihin. Lähteet: Hollola, SYKE, ALas-laskentamalli; Lahti, Kasvener 2019 sekä ennakkotieto vuodelle 2020 perustuen Lahti Energian polttoainetietoihin.

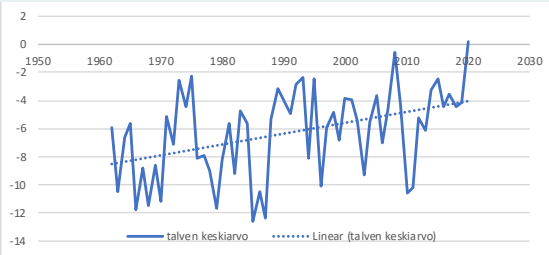
Lahti khk-päästöt CO₂e, 1000 t (tuotantoperusteiset)

Hollola khk-päästöt CO₂e, 1000 t (käyttöperusteiset)

Lahti talven ilman keskilämpötila 1962-2020

Energian tuotannon hiilidioksidipäästöt vähentyneet selvästi

Vuonna 2020 Lahti Energian tuotannon fossiiliset hiilidioksidipäästöt olivat ennätyspienet, koska kivihiiltä ei enää käytetty polttoaineena lämmöntuotannossa, ja myös maakaasun käyttö oli vähäistä. Kymijärvi III -biolämpölaitos tuotti kaukolämpöä koko lämmityskauden 2019–2020, mutta varsinaisesti laitos otettiin kaupalliseen käyttöön huhtikuussa 2020. Energian ja erityisesti sähkön pientuotanto jatkoivat myös kasvuaan. Lahti Energia ja Oomi Energia tukivat pientuotannon kasvua omilla myynti- ja markkinointitoimillaan. Oomi Energia on 2020 toimintansa aloittanut Lahti Energian osakkuusyhtiö.

Lahti Energia kasvatti merkittävästi tuulivoiman osuutta sähkön hankinnassa osuusvoimayhtiöidensä kautta. Tuulivoimalla tuotetun sähkön määrä kasvoi 18 prosentilla vuodesta 2019. Lahti Energia jatkoi investointeja kannattavaan, uusiutuvaan energiantuotantoon ja sitoutui yhteen tuulivoimahankkeeseen, joka valmistuu seuraavan kahden vuoden aikana. Osuusvoimayhtiöidensä kautta Lahti Energia on tällä hetkellä mukana kolmessa tuulivoimahankkeessa.

Energian tuotannossa syntyvää tuhkaa hyödynnettiin edellisvuosien tapaan esimerkiksi maarakentamisessa, stabiloinnissa sekä lannoitekäytössä. Myös juuri käyttöönotetun Kymijärvi III -laitoksen tuhkille löydettiin hyötykäyttökohteita.

Asukkaiden ympäristövalinnoilla suuri merkitys

Sähköautojen tarjonta ja määrä lisääntyivät vuonna 2020 entisestään. Varsinkin ladattavien hybridiautojen määrä kasvoi voimakkaasti, minkä vuoksi niin Lahti Energia ja Oomi Energia toteuttivat viime vuonna ensimmäiset laajat latausratkaisunsa asiakkailleen. Erityisesti julkisen latauksen mahdollisuudet paranasivat merkittävästi Lahdessa.

Vuonna 2018 lanseerattu Kaukolämpö 2.0 -palvelu on käytössä jo lähes 2 000 taloyhtiöasunnossa. Niiden asumisolosuhteet ovat vakioitu Reiot-palvelun älykkäällä lämmön-

säädöllä. Reiot on Lahti Energian kehittämä palvelu, jolla seurataan ja optimoidaan kiinteistöjen kulutusta ja olosuhteita.

Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle-hankkeessa Lahti ja ympäryskunnat suuntasivat öljylämmitteisille kotitalouksille neuvontaa kestävästä lämmitysvaihtoehdoista sekä tietoa energiarentteihin saatavilla olevista avustuksista.

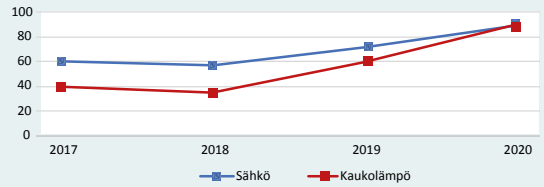
Kuntien Energiatohokkuussopimukset

Lahti ja Hollola ovat molemmat mukana Kuntien Energiatohokkuussopimuksessa (KETS) ja tavoittelevat 7,5% energiansäästöjä välillä 2017-2025. Molempien kuntien omassa toimitiloissa onkin saavutettu vähennyksiä sekä sähkön että lämmönkulutuksessa. Hollolan saavutti KETS-kuntien energiansäästötavoitteen vuoden 2020 lopussa, vuosien 2018-2020 aikana tehdyillä energiansäästötoimenpiteillä. Sopimuksessa on omilla toimillaan mukana myös Lahti Energia.

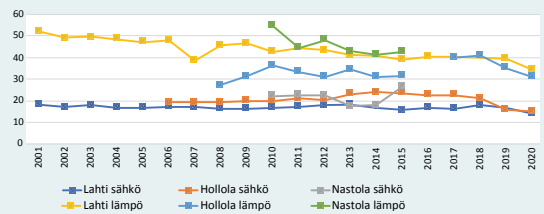
Kiertotalous

Jätteen kierrätys ja kiertotalous teollisena toimialana tulee tulevaisuudessa kasvamaan merkittävästi ja tästä syystä Päijät-Hämeeseen suunnitellaan kiertotaloutta keskittynyttä

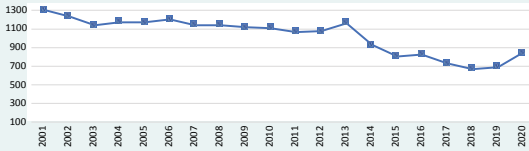
Uusiutuvien polttoaineiden osuus Lahti Energian tuottamasta sähköstä ja kaukolämmön tuotannosta runkoverkkoon, %

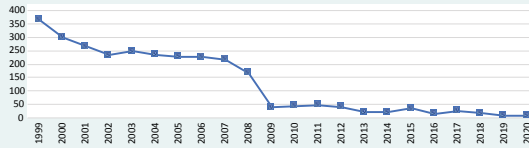
Sähkön ja lämmön kulutus kunnan omassa toimitilakiinteistöissä kWh/r-m³

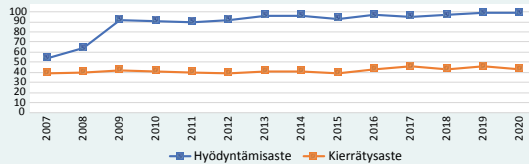
Kaupungin virastojen ja laitosten tuottaman sekajätteen määrä, t, Lahti

Loppusijoitettavan yhdyskuntajätteen määrä kg/asukas, Salpakierto Oy:n (ent.PHJ) alue

Salpakierto Oy:n (ent. PHJ) vastaanottaman jätteen hyödyntämisaste-% (sis.energiakäytön) ja materiaalina kierrätysaste-%

sijoituspaikkaa. Suunnittelun Lahden seudun kierrätyspuiston toimintaan sisältyy jätemateriaalien vastaanotto ja käsittely, kierrätys sekä uusioraaka-aineiden ja tuotteiden valmistus. Käsiteltäviä materiaaleja tulevat olemaan maankäytöstä ja rakentamisesta syntyvät ylijäämämaat ja eriasteisesti pilaantuneet maa-ainekset, rakennus- ja purkujätteet sekä tulkat. Vuonna 2020 käynnissä olivat YVA-selostusvaihe sekä Päijät-Hämeen liiton vaihemaa-kuntakaavatyön valmistelu- ja ehdotusvaiheet.

Syksyllä 2020 Lahteen perustettiin hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskus. Keskuksella yhdistää Lahden kaupungin, kaupungin rakennuttajayksiköt, yritykset ja tutkimustoiminnan. Se tarjoaa tuotekehitys- ja tutkimus-alustan hiilineutraalin rakentamisen, kestävä kehityksen ja kiertotalouden innovaatioiden suunnitteluun ja testaamiseen.

Loppuvuodesta kaupungin ympäristökehitystiimissä aloitti ympäristökoordinaattori, joka keskittyy erityisesti kiertotalousasioiden edistämiseen sekä Lahden kiertotaloustiekartan laatimiseen yhdessä kaupungin yksiköiden, konserniyhtiöiden ja sidosryhmien kanssa. Tiekartan tavoitteena on määritellä tavoitteet ja toimenpiteet kiertotalouden saavuttamiseksi Lahdessa. Vuonna 2019 laadittu kaupunkiympäristön kehitysohjelma keskittyy erityisesti maankäytön ja rakentamisen kiertotalouteen. Kehittämissuunnitelmaan kirjatuissa toimenpiteissä edettiin perustamaan kiertotalousasiantuntijan toimi koordinoimaan massojen ja purkamisessa syntyvien jätemateriaalien hyödyntämistä.

Salpakierto Oy:n (entinen Päijät-Hämeen Jätehuolto) toimialueella vastaanotetun yhdyskuntajätteen hyödyntämisaste oli 99%, sisältäen materiaali- ja energiahyötykäytön. Kujalan LATE-lajittelulaitoksella eroteltiin energia- ja sekajätteestä talteen muoveja ja metalleja hyödynnettäväksi uusioraaka-aineena. Muoveja otettiin talteen lähes miljoona kiloa. Seudun jätteenkierrätysaste nousi ensimmäisen kerran yli 40 %:n. SRF-, puu- ja metsätähddepohjaiset kierrätyspoltto-aineet toimitettiin Lahti Energian Kymijärvi II -voimalaitokseen sekä Stora Enson rinnakkaispolttolaitokseen. Sekajätteiden rejektit toi-

mitettiin Kotkan ja Riihimäen jätteenpolttolaitoksiin hyödynnettäväksi energiana. Biojätteestä tuotettiin biokaasua ja kompostituotetta LABIO Oy:n biokaasuja kompostointilaitoksessa.

Kujalassa tuotettiin omaan käyttöön uusiutuvaa energiaa yhteensä 806 MWh aurinkovoimaloilla sekä suljetulta loppusijoitusalueelta kerätyllä kaatopaikkakaasulla, jota ohjattiin myös Lahti Energian välityksellä Hartwallin tehtaalle lämpöenergiaksi. Salpakierto Oy on sitoutunut uusiutuvan energian käyttöön ja ostettu sähkö saadaan kokonaan uusiutuvan energian lähteistä.

Salpakierto tarjosi monimuotoisesti ja -kanavaisesti jäteneuvontaa kouluille, päiväkodeille sekä toimialueen aikuisväestölle. Koronapandemian vuoksi jäteneuvontatilaisuuksien määrä puolittui edellisestä vuodesta. Syyskaudella alettiin tarjoamaan jäteneuvontaa etäyhteydellä. Keväällä 2020 järjestettiin kompostoinnin verkkokurssi yhteistyössä Lahden 4H-yhdistyksen kanssa.

Vuonna 2020 Lahti Aquan Ali-Juhakkalan, Kariiniemen, Nastolan ja Hämeenkosken puhdistamoilla käsiteltiin noin 13,1 milj. kuutiota jätevettä. Puhdistus tulokset täyttivät kaikki ympäristölupaehtojen vaatimukset.

Jätevedenpuhdistamoissa lietteenkäsittelystä syntyvä biokaasu hyödynnetään lämmitysenergia-

na. Vuonna 2020 biokaasua tuotettiin 14 230 MWh, josta vähän yli puolet myytiin lämpönä Lahti Energian kaukolämpöverkkoon ja loput hyödynnettiin puhdistamoiden lämmitykseen. Biokaasun hyötykäyttö oli noin 96 %. Labio Oy:lle toimitettiin kuivattua lietettä 14 400 tonnia kompostoitavaksi. vielä Labio Oy:n kompostiin ja siitä tulee maanparannusainetta.

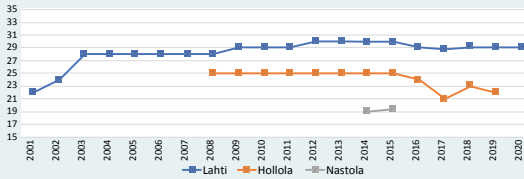
Tulevaisuuden haasteet ja suunnitelmat:

- Seudun hiilinielujen turvaaminen kaavoituksella, kestäväällä metsänhoidolla ja metsityksillä
- Päästövähennystarpeen tarkastaminen ja kompensatiosuunnitelman tarkentuminen
- Hiilineutraalin rakentamisen keskuksen toiminnan vakiinnuttaminen
- Kulutusperusteisen päästölaskennan kehittäminen tuotantoperusteisen rinnalle
- Lahden kiertotalouden tiekartan laatiminen ja organisaation laaja sitouttaminen sen toimenpiteisiin sekä toimenpiteiden ja mittareiden seuranta ja liittäminen ympäristövahtiin
- Maamassojen ja purkamisessa syntyvien jättemateriaalien keskitetty koordinointi

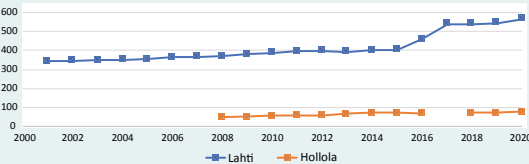
2 ASUINYMPÄRISTÖN VIIHTYISYYS, TERVEELLISYYS JA TURVALLI

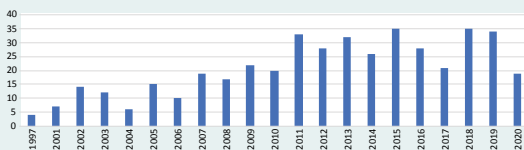
Puistojen ja viheralueiden osuus asemakaavoitetusta alueesta, %

Yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden pituus, km

Päiviä, jolloin ilmanlaatu ollut huonoa

Lahden kaupunki on strategiassaan ottanut tavoitteekseen edistää kestävän kehityksen mukaista yhdyskuntarakennetta ja liikkumista. Lahden suunta -työssä Lahden kaupungin kehittämää jatkuvan yleiskaavatyön mallia on laajennettu yleiskaavan ja eri ohjelmien muodostamaksi kokonaisuudeksi. Lahden suunta -työssä rakennetaan tulevaisuuden kestävää kaupunkia yhdessä kaupunkilaisten ja toimijoiden kanssa. Työn ytimen muodostavat kaupungin yleiskaava ja kestävän kaupunki-liikkumisen ohjelma, mutta mukana on myös ympäristöohjelman ja palveluverkkotyön teemoja. Erityisesti tapa tehdä maankäytön ja liikkumisen suunnittelua yhdessä on Suomessa ainutlaatuinen. Tavoitteena on sujuva arki ja lahtelaisten hyvinvointi. Vuonna 2020 valmistui Lahden suunta -ehdotus, joka käsittää Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) ja Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman, ja kaupunginvaltuusto hyväksyi työn tammikuussa 2021. Tavoitteet vuodelle 2030 nojaavat vahvasti kestävään kasvuun, luonnonympäristön vaalimiseen sekä lähivihreän tärkeyteen.

Koko seudulle merkittävä uudistus oli valtatie 12 Lahden eteläinen kehätien valmistuminen vuoden 2020 lopulla. Turvallisuus, alueen viihtyvyys, ympäristöarvot sekä elinkeinoelämän ja maankäytön kehittämisen edellytykset paranevat kehätien myötä. Asumisviihtyvyys paranee Lahden ja Hollolan keskustassa, kun

melu ja päästöt sekä ruuhkat pienenevät läpikulkuliikenteen siirtyessä kehätielle. Kehätie vähentää liikennepainetta nykyiseltä Hämeenlinnantie-Mannerheiminkatu-linjalta ja poistaa kevyenliikenteenriskejä. Liikenteen uudistukset jatkuvat, kun Keskustan liikenteen ja liikkumisen suunnitelma 2030 (LIISU) hyväksyttiin valtuustossa loppuvuodesta.

Ilmanlaadultaan vuosi 2020 oli vuosikymmenen paras, kun ilmanlaadultaan huonoja päiviä oli vain 19 kappaletta. Huonoksi tai erittäin huonoksi ilmanlaatu luokitellaan hengitettävien hiukkasten korkeiden pitoisuuksien vuoksi. Viimeisimmät tiedot vuodelta 2019 näyttävät että liikenteen kasvihuonepäästöt ovat hienoisessa laskussa, samoin kuin liikenteestä aiheutuvat ilmansaasteet

Kestävä kaupunkiliikkuminen

Luonnollisesti liikkeessä -kärkihankkeen ja kestävän kaupunkiliikkumisen saralla tapahtui Lahdessa paljon vuoden 2020 aikana. Lahdessa tehtiin merkittäviä päätöksiä vähäpäästöisemmän joukkoliikenteen puolesta. Tavoite on, että vuonna 2030 bussiliikenne hoidetaan uusiutuvalla dieselillä, biokaasulla tai sähköllä. Biodieseliä polttoaineena käyttävät linja-autot aloittivat liikennöinnin heinäkuussa 2020. Myös ensimmäisiä sähköbussuja testattiin ja niiden liikenne alkaa kesällä 2021 linjalla Liipola-Mukkula.

Kaupunkipyöräkilpailutus käynnistettiin ja kaupunkipyöriä odotellaan liikenteeseen syksyllä 2021. Kestävää liikkumista markkinoitiin aktiivisesti ja Lahti osallistui sekä pyöräily - että Euroopan liikkujan viikolle järjestämällä ohjelmaa ja tapahtumia yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita parannettiin talvikunnossapidossa pääreiteillä n. 20 km:n osuudella, tuottamalla niille ns. baanaolosuhteet. Myös perinteisillä talvikunnossapidon alla olevilla väylillä on kilpailutusten yhteydessä parannettu talvikunnossapidon laatutasona. Kaupunki selvitti syyskuussa asukkaiden pyöräilytottumuksia verkkokyselyllä. Kysely saavutti asialle omistautuneen vastaajajoukon ja vastausten perusteella lahtelaiset ovat pyöräilykansaa, mutta kaupungilla on vielä matkaa kuljettavana kohti vahvaa pyöräilykaupunkia.

**KESTÄVÄN
KEHITYKSEN
TAVOITTEET**

**3 TERVEYTTÄ JA
HYVINVOINTIA**

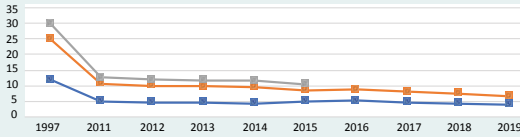
**11 KESTÄVÄT
KAUPUNGIT
JA YHTEISÖT**

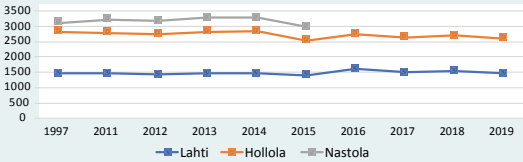
13 ILMASTOTEKOJA

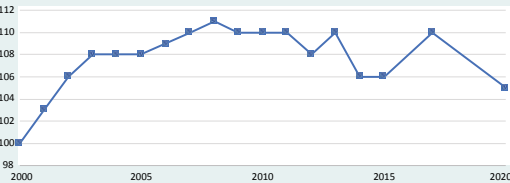
Liikenteen NOx-päästöt kg/asukas

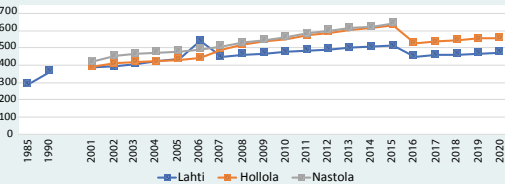
Liikenteen CO2-päästöt kg/asukas

Ajoneuvoliikenteen suhteellinen muutosindeksi

Autoistuminen: henkilöautojen määrä / 1000 asukasta

Tulevaisuuden haasteet ja suunnitelmat:

- Melun ja ilmanlaadun tavoitteita ja toimenpiteitä tarkastellaan Green City Accord sopimuksen mukaisesti
- Melusuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen
- Kulutuspatavoitteen saavuttaminen; 2030 yli 50% matkoista tehdään kestävästi
- Kaupunkipyörien lanseeraus 2021
- Liikenteen toimenpiteiden ilmastovaikutusten arviointi

EU:n Urban Innovation Actionin rahoittamassa CitiCAP-hankkeessa päästiin vuonna 2020 rakentamaan nykyaikaista pyörätietä matkakokemukseksi Launeelle. Reitin valmistuttua keskustasta pääsee uutta kävely- ja pyörätietä pitkin Renkomäkeen asti. Pyörätielle on muun muassa hankittu valaistus, jonka avulla väylämerkinnät ja liikennemerkittävät myös pimeässä. Merkinnot heijastetaan tien pintaan, joten ne eivät jää esimerkiksi lumen alle. Pyörätien ympärivuotiseen käyttöön panostetaan myös talvikunnossapidolla.

Suurta kansainvälistä huomiota keräsi hankkeessa suunniteltu ja toteutettu asukkaiden henkilökohtainen päästökauppa, jota testattiin Lahdessa ensimmäisenä maailmassa. Päästökauppaa käytiin mobiilisovelluksella, joka perustuu liikkumismuodon tunnistukseen. Lahtelaiset asukkaat osallistuivat hankkeeseen mm. vastaamalla kyselyihin ja haastatteluihin, antamalla palautetta ja käyttämällä ja testaamalla CitiCAP-sovellusta sen kehityksen eri vaiheissa.

Lahtelaisten liikkumisesta kerätään erilaisilla laskureilla tietoa sekä kaupunkisuunnittelun käyttöön että helpottamaan asukkaiden arkea. Autojen, jalankulkijoiden ja polkupyöräilijöiden määrät kertovat liikenteen kehityksestä ja toimenpiteiden vaikutuksista. Ajoneuvoliikenteen suhteelliseen muutosindeksiin kuuluu Lahdessa kymmenen eri kohdetta, joiden liikennemääriä seurataan. Vuonna 2020 indeksi oli laskenut edellisestä mittausvuodesta 2017. Autoistuminen sen sijaan jatkoi kasvuaan sekä Lahdessa että Hollolassa.

3 LUONNON MONIMUOTOISUUS JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Lahden kaupungin maita koskeva Luonnonsuojeluohjelma valmistui vuonna 2020 ja hyväksytään vuonna 2021. Luonnonsuojelun edistämiseksi Lahdessa valmisteltiin kolmen luonnonsuojelualueen Kilpasen, Hirvilammen ja Lapakiston laajennuksen rauhoittamista ja saatiin niille myönteinen Metsäkorvaus päätös. Metsätoimi jatkoi ympäristötyötä aiempien vuosien tapaan: kaupungin omistamia metsiä hoidetaan jatkuvan kasvun periaatteella ja vieraslajeja torjutaan aktiivisesti erityisesti luonnonsuojelualueilla. Lahti Energia osallistui myös haitallisten vieraskasvilajien torjuntaan, kun kesän 2020 aikana kartoitettiin ja tehtiin niittoja Lahti Energian tuotantolaitoksilla, pumppaamoilla sekä sähköasemilla.

Helmi-ohjelmasta rahoitetussa hankkeessa Lahti ja Hollola aloittivat yhdessä Kintterönsuon ennallistamistoimet, jotka jatkuvat 2021. Horizon 2020-rahoitteisessa Go Green Routes-hankkeessa aletaan kehittää virkistysalueiden esteettömyyttä ja edistää luontolähtöistä yrittäjyyttä. Lahden kaupunki rakentaa hankkeen aikana osana Kintterön terveysmetsäkokonaisuutta Likolammelle esteettömän luontoreitin, johon mm. Pääjät-Hämeen keskussairaala on helppo tehdä retkiä. Metsän terveyshyödyt liittyvät erityisesti ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon sekä palauttavaan ja kuntout-

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

13 ILMASTOTEKOJA

15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

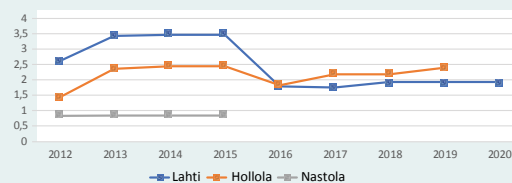

tavaan vaikutukseen. Luonnossa liikkuminen edistää tutkitusti terveyttä ja hyvinvointia.

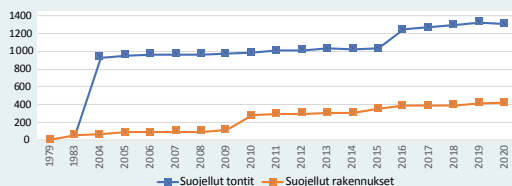
Yhteistyöprojektissa Suomen Ympäristökeskuksen ja Helsingin Yliopiston kanssa Lahdessa pilotoidaan ekologista kompensatiota, jossa kaupungin maankäytössä menetetyt luontoarvot korvataan luontoarvojen parantamisella kaavoituskohteen ulkopuolella. Sopivaksi kaavoituskohteeksi valikoitui Kytölä II, jossa omakotivaltaista asutusta on kaavoitettu osittain metsäiselle alueelle. Kompensovalla alueella lisätään ekologisia arvoja ennallistamistoimin. Aiheen parissa työskentely jatkuu myös SITRAn rahoittamassa No Net Loss City-hankkeessa, jossa kaupunkien maankäytölle kehitetään toimintamallia luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten arvojen säilymiseksi.

Pandemiavuosi 2020 toi uusia haasteita seudun luonnonsuojelualueille, joiden käyttöpaine kasvoi merkittävästi. Lapakiston luontopolulla oleva jalankulkijoiden laskuri osoitti, että keväällä 2020 kävijöitä oli kuukausitasolla noin 2000 enemmän kuin edellisenä vuonna. Varmistuneilla rahoituksilla päästään kehittämään uusia retkeilyreittejä ja ylläpitämään olemassa olevaa polkuverkostoa esimerkiksi Linnaistensuolla ja Kintterössä.

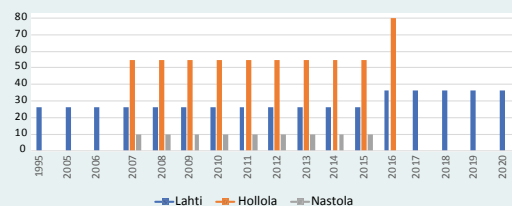
Suojellun alueen osuus kunnan pinta-alasta, %

Asemakaavamääräyksillä suojellut tontit ja suojeltavat rakennukset, kpl, Lahdessa

Perinnemaisemat, ha

Tulevaisuuden haasteet ja suunnitelmat:

- Paahderinteiden ja niittyjen kunnostus uhanalaisten kasvi- ja hyönteislajiston elinympäristön laadun parantamiseksi
- Arvokkaiden luontokohteiden selvittäminen Lahden suunta -työn yhteydessä erityisesti Nastolan kohteissa
- Ekologisen kompensaaion menetelmien testaaminen osana tutkimushankkeita
- Renkomäen maa-ainesten oton lopettaminen ja alueen siirtyminen virkistyskäyttöön

4 POHJAVESIEN LAATU JA MÄÄRÄ

**KESTÄVÄN
KEHITYKSEN
TAVOITTEET**

3 TERVEYTTÄ JA
HYVINVOINTIA

6 PUHDAS VESI
JA SANITAATIO

11 KESTÄVÄT
KAUPUNGIT
JA YHTEISÖT

12 VASTUULLISTA
KULUTTAMISTA

13 ILMASTOTEKOJA

Lahti ja Höllola on rakennettu Salpausselän merkittävien pohjavesiesiintymien päälle ja näiden varantojen suojeleminen huomioidaan kaikessa maankäytössä, suunnittelussa ja rakennusprojekteissa. Pohjavesien suojelema onkin mahdollista edistää monien erilaisten toimenpiteiden kautta. Rainman -hankkeessa kehitetään ja toteutetaan keinoja pinta- ja pohjavesien hyvän tilan turvaamiseksi ilmastomuutokseen varautuen. Hankkeessa asennettiin vuonna 2020 roudan paksuuden mitausputkia ja uusi pohjaveden havaintoputki pohjavesimallin tarkentamista varten. Pohjavesien merkitys huomioidaan myös uusia fossiilittomia lämmitysratkaisuja suunniteltaessa, eikä maalämpöjärjestelmiä ole lupaa rakentaa pohjavesialueille. Pohjavesien suojelutoimenpiteenä on katujen kunnossapidossa suola pysyvästi korvattu formiaateilla pohjaveden muodostumisalueilla. Myös 2020 toteutunut valtatie 12 siirto uudelle eteläisemmälle reitille pienentää osaltaan pohjaveden pilaantumisriskiä.

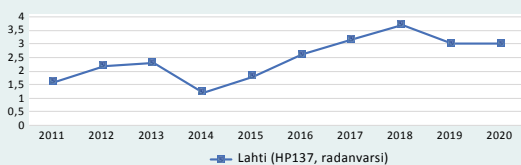
Lahden seudun pohjavesien yhteistarkkailua jatkettiin Lahti- ja Renkomäki -pohjavesialueilla sekä Hollolan Salpakankaan teollisuusalueella. Lahden ja Hollolan yhteinen pohjavesityöryhmä kokoontui kaksi kertaa. Pilaantuneiden pohjavesien pumppaamista jatkettiin Asemantaustassa kaupungin omistamalla Paasivaaran vedenottamolla.

Vuonna 2020 Lahden ja Hollolan kulutukseen pumpattu vesimäärä oli yhteensä 9,0 milj. kuutiota. Vedenhankinta perustuu yksistään pohjaveteen ja kaikki vesinäytteet täyttivät talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja -suositukset.

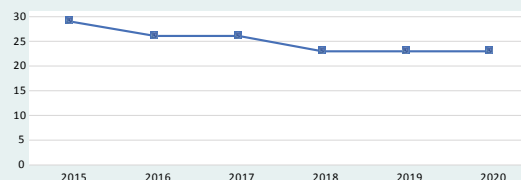
Tulevaisuuden suunnitelmat ja haasteet:

- Pohjavesien suojelusuunnitelman päivittäminen
- Pohjavesimallin päivittäminen ja laajempi hyödyntäminen maankäytön suunnittelussa
- Yhteistarkkailun jatkaminen
- Kaliumformaatin käytön vaikutusten seuraaminen

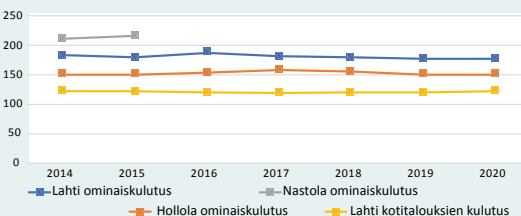
Torjunta-aine atratsiinin pitoisuus pohjavedessä. Talousveden raja-arvo 0,1 µg/l

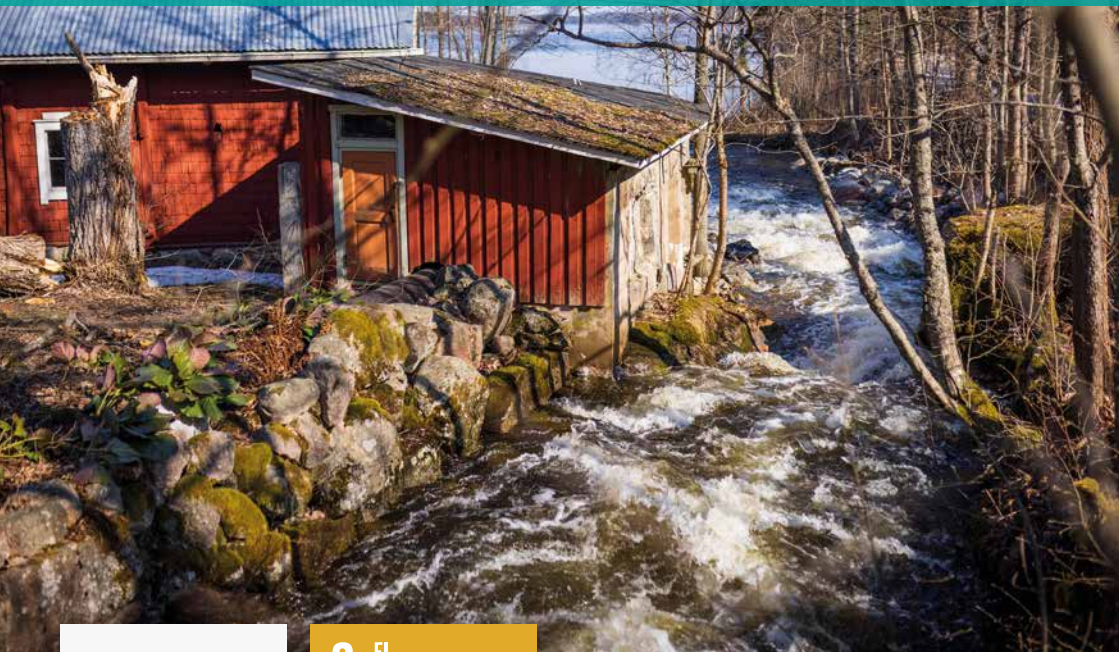
Huonoon tilaan luokitellut pohjavesialueet, %

Vedenkulutus litraa/as/vrk

5 VESISTÖJEN VEDEN LAATU, VIRKISTYS JA LUONNONARVOT

**KESTÄVÄN
KEHITYKSEN
TAVOITTEET**

**2 EI
NÄLKÄÄ**

**3 TERVEYTTÄ JA
HYVINVOINTIA**

**6 PUHDAS VESI
JA SANITAATIO**

**11 KESTÄVÄT
KAUPUNGIT
JA YHTEISÖT**

**14 VEDENALAINEN
ELÄMÄ**

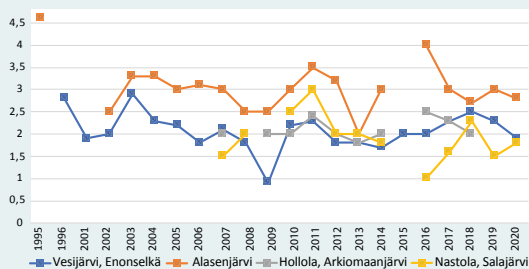
Vesistöjenhoitoa jatkettiin 2020 Vesijärvellä ja pienjärvillä osana Vesijärvissäätöön kanssa laadittua Vesijärviohjelmaa. Ympäristöpalvelut vastasi mm. Vesijärven ja Kymijärven hoitokalastuksesta, näytteenotoista järvillä ja ojilla sekä kahdeksan automaattisen vedenlaatuaseman ylläpidosta. Lisäksi uusittiin Lankiluodon syvänteen jatkuvatoiminen vedenlaadun mittausasema ja asennettiin kaksi uutta vedenkorkeuden seuranta-asemaa. Hoitokalastussaalit olivat yhteensä n. 105 tonnia, josta yli 20 tonnia meni ruuanvalmistukseen.

Ruuhijärven ja Salajärven vedenkorkeushankkeen valmistelut jatkuivat. Iso-Kukkasan säännöstelyn lopettamista ja Kumiankosken virtavesikunnostuksen valmistelua jatkettiin ja jätettiin lupahakemus AV:iin. Kunnostushankkeessa puretaan Kumiankosken vanhan voimalan pato ja parannetaan vaelluskalojen elinympäristöjä. Työt valmistuvat toukokuussa 2021. Yhteistyössä Porvoonjoen vesistötalkarihankkeen kanssa järjestettiin pienimuotoiset virtavesikunnostukset ja koekalastukset Immilänkoskella ja Korvenojalla. Kymijärvellä jatkettiin alusveden puhdistusta Kapula-hankkeessa ja alusveden suodatinkenttää laajennettiin vuonna 2020.

Vesijärven petokalaistutuksia tehtiin petokalarahaston kautta ja istutuslajeja olivat taimen, ankerias ja kuha. Taimenen kotiutusistutuksia tehtiin Vesijärveen laskevissa neljässä purossa, sekä Seestaanjoessa. Äärimmäisen uhanalaisen ankeriaan suojelemiseksi kaupunki istutti vuonna 2020 Vesijärveen 10 000 ankeriasta, jatkaen lajin pitkäjänteistä suojelutyötä. Vaeltamaan lähtevät ankeriaat pyydetään Vääksynjoella ankeriasarkulla ja Luonnonvarakeskus merkitsee ankeriaat. Viime vuonna ankeriaisiin asennettiin ensimmäistä kertaa myös ultraäänilähettämiä, ja Tanskan salmista on saatu jo useita havaintoja kohti Sargassomerta vaeltavista Vesijärven ankeriaista.

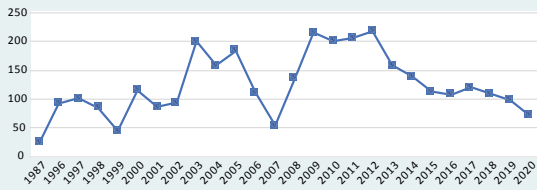
Hulevesien hallintaa koordinoi kaupungin hulevesityöryhmä. Kaupungin strategian toimenpiteenä aloitettiin keskusta-alueen hulevesien siirtäminen puhdistettaviksi Länsi-Hennalaan Hule Smart & Clean -hankkeessa rakennettuun hulevesien käsittelyjärjestelmään. Hulevesien siirtämisen myötä kaupungin hulevesikuormitus Vesijärveen vähenee. Hulevesi-

Järvien näkösvvyys, m, elokuussa

Vesijärven hoitokalastussaaalis, tonnia

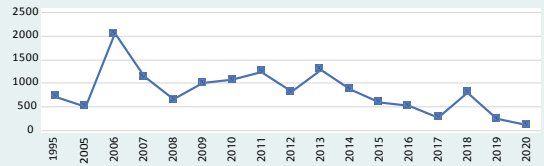
en laatua seurattiin Vesijärven ja Kymijärven alueilla sekä Länsi-Hennalassa. Hulevesien laatua ja määrää seurattiin automaattisilla seuranta-asemilla. Paskurinojan alueelle teetettiin laaja hulevesiselvitys, ja yhteistyössä Hollolan kunnan kanssa valmisteltiin Kintterön luonnonsuojelualueen hulevesikunnostusten toteuttamista.

Kesällä 2020 Lahdessa otettiin ensimmäisenä Suomessa käyttöön tekonurmikenttien rouhesiepparit, joilla estetään tekonurmikenttien kumiruohon kulkeutumisen hulevesien mukana vesistöihin. Rouhe voidaan kerätä talteen, kierrättää tai käyttää uudelleen. Ensimmäiset keräimet asennettiin Lahden Kisapuiston tekonurmikentälle. Kesällä Mahanpuruja muovista –kampanjassa kalatarroin koristellut kaivonkannet muistuttivat asukkaita siitä, että sadevesikaivoihin päätyvät roskat, kuten tupakantumpit, päätyvät usein sellaisinaan vesistöihin, Lahdessa Vesijärveen tai Porvoonjokea pitkin Suomenlahteen.

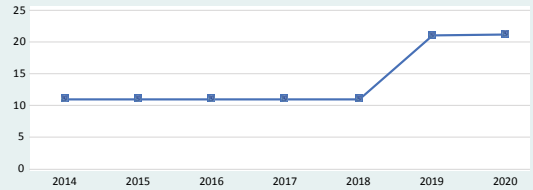
Tulevaisuuden suunnitelmat ja haasteet:

- Vesijärven hoitokalastussaalien hyödynnettävyyden parantamiseksi rakennetaan kalan vastaanottoasema Niemen satamaan
- Kymijärven alusveden puhdistamon toiminnan kehittäminen
- Vedenlaadun automaattisen seurannan ylläpito ja kehittäminen
- Pilottihanke hulevesien kaivo-kohtaisille puhdistusmenetelmille ja rakentajille suunnattua hulevesiohjeistuksen kehitystyö
- Vuonna 2021 Lahdessa järjestetään Suomen Vesiyhdistyksen Hulevesijaoston hulevesiseminaari, valtakunnallinen vesistökuunnostusverkoston vuosiseminaari sekä Lahti Lakes-kansainvälinen järvitutkijoiden konferenssi

Kymijärven voimalaitosten lämpökuorma Vesijärveen, TJ

Järvistä kunnoltaan hyviä tai erinomaisia, %, pinta-alasta, Lahti ja Hollola

6 YMPÄRISTÖTIEDON LEVITTÄMINEN JA ASUKKAIDEN MAHDOLLI

4 HYVÄ KOULUTUS

5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

13 ILMASTOTEKOJA

16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

Ympäristökasvatuksessa seudullista yhteistyötä tehdään erityisesti Salpausselkä Geoparkin kautta. Vuonna 2020 valmistuneen päiväkotiohjelman myötä Kanervan päiväkodista tuli alueen ensimmäinen Salpausselkä Geopark-päiväkoti.

Vuonna 2020 varhaiskasvatuksessa Lahdessa vahvistettiin ympäristökasvatustyötä kouluttamalla henkilöstöä ympäristökasvattajiksi erikoisammattitutkinnon kautta. Lahden kaupungin varhaiskasvatuksessa on ympäristökasvattajia nyt 13 toimipisteessä. Koulutuksen myötä tuotettiin ympäristötietoisuuden lisäämiseen tärkeitä materiaaleja, koulutuksia, tilaisuuksia ja tempauksia.

Ympäristöteemoja käsitellään myös osana Lahden JunnuYliopisto-toimintaa, jossa perusopetus tekee yhteistyötä alueen korkeakoulujen kanssa. JunnuYliopiston ensimmäisinä pilotteina toimivat vuonna 2020 kolmen päiväkodin esioppilaat, jotka tutkivat vettä sekä puhtaan veden merkitystä kaiken elämän ylläpitäjänä yhteisellä maapallollamme. Tavoitteena on, että elokuusta 2021 kaikki kaupungin päiväkotien esikoulu-laiset pääsevät vesitutkijoiksi. Esikoululasten vesitutkimusohjelman lisäksi lukuvuonna 2021-2022 käynnistyvät myös kolmasluokkalaisten kiertotalousohjelma ja 8.luokkalaisten 1,5 asteen elämäntapaan tutustuttava opetusohjelma.

Koronavuosi haastoi ympäristöneuvonnan vanhat toimintatavat, kun asukastilaisuuksia ja lapsille suunnattuja tilaisuuksia ei päästy järjestämään totuttuun tapaan. Ympäristöneuvonta palveli asukkaita sähköpostitse ja puhelimitse, sekä Palvelutorin osallistumis-

tily Kampista sai noutaa myös poikkeusaikana esitteitä ja luontokarttoja. Ympäristöneuvonnan tarjoama lainaustoiminta (mm. lämpökamerat ja laatikkopyörä) olivat edelleen haluttuja ja lainauksia tehtiin paljon.

24. Lahden seudun Ympäristöviikkoa vietettiin syksyllä Hartolassa, Heinolassa, Hollolassa, Lahdessa ja Sysmässä. Vuoden teemana oli Vaatteet - Vaate on valinta. Vuoden julisteen taiteili Senja Helmchen Kannaksen lukiosta. Lahden ympäristöpalkinnon sai Eko-ompelimo Ekku ja kunniamaininta annettiin Puhdas Päijät-Häme -yhteisölle.

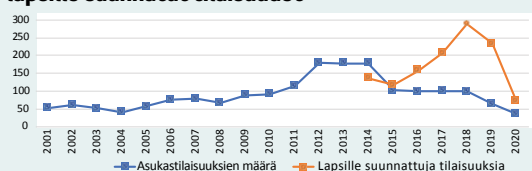
Ensimmäistä kertaa järjestetty osallistuva budjetoiminta keräsi kaupunkilaisilta yli 700 ideaa, joista äänestysvaiheen kautta toteutettavaksi hankkeeksi äänestettiin kirsikkapuisto yli tuhannella äänellä. Muita alueellisia toteutettavia hankkeita olivat Porvoonjoen luontopolun kehittäminen, kukkia ja katutaidetta keskustaan, vartioitu pyöräparkki torille, ruoka-avun jakelupiste Nastolan alueelle, Sopenkorven Kesannon kehittäminen sekä Wibit-radan toteutus maauimalaan.

Osallisuus on yksi ympäristöpääkaupunkivuoden peruslähdekohdista. Kaupunkilaisten odotuksia ja suhtautumista teemavuoteen kartoitettiin kyselyssä, jonka tulosten mukaan vuodelta odotettiin rohkeita ympäristötekoja sekä Lahden jatkavan ympäristöasioiden edelläkävijänä. Ympäristöpääkaupunkivuoden suunnitteluun ja kehittämiseen etsittiin myös ympäristöasioista kiinnostuneita päijät-hämäläisiä henkilöitä asukaslähettiläiksi. Valitut 27 lähettilästä ovat eri ikäisiä asukkaita, joille ympäristöasioiden edistäminen ja kotiseutuylpeys ovat tärkeitä asioita. Lähettiläät edustavat erilaisissa teemavuoden tapahtumissa ja jakavat tietoa omissa verkostoissaan.

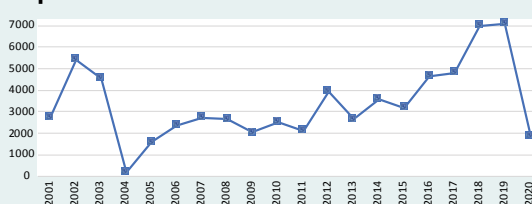
Ympäristöpääkaupunkivuoden projektirahoitusta myönnettiin vuonna 2020 yritysten, yhdistysten ja korkeakoulujen projekteihin. Rahoituksella tuetaan monipuolisesti ympäristöinnovaatioita, tapahtumia ja aktiviteetteja, kiertotalousliiketoimintaa, lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia sekä paikallisia ja osallistavia taidehankkeita.

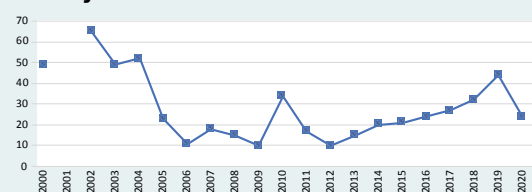
Ympäristöneuvonnan asukastilaisuudet ja lapsille suunnatut tilaisuudet

Ympäristöneuvonnan tavoittamien lasten määrä

Maankäytön asukastilaisuuksia

Tulevaisuuden suunnitelmat ja haasteet

- Salpausselkä Geopark -päiväkotiohjelmaan liittyviä uusia varhaiskasvatustoimipisteitä
- Ympäristöpääkaupunkivuoden hyödyntäminen viestinnässä ja asukkaiden osallistumismahdollisuuksissa
- 1.5 asteen elämäntavasta viestiminen kaupunkilaisille
- JunnuYliopisto-toiminnan pilottien jatkaminen
- Ympäristökasvatusta laajennetaan kohdistamaan myös alueen nuoriin

7 KUNNAT JA KONSERNIYHTIÖT TUKEVAT YMPÄRISTÖVASTUUN KEHITTÄMISTÄ

Teemme
ilmasto-
työtä

Lahden kaupungin hankintapalveluissa tehtiin vuonna 2020 ensimmäistä kertaa hiilijalanjälkiselvitys kaikille kaupungin hankinnoille. Ympäristö- ja kiertotalousasiat huomioidaan eri yksiköiden tekemissä hankinnoissa hankintatalon Hankintaohjelman mukaisesti.

Lahden Talot Oy:n hiilidioksidipäästöt pienenivät 2 194 tonnia eli 30,2 prosenttia välillä 2019-2020. Isoon pudotukseen vaikuttivat Lahti Energian kaukolämmön tuotannon muutos, kiinteistökannan edelleen uudistuminen, yhtiön energianhallintajärjestelmien tehokkaampi hyödyntäminen, uusien teknisten ratkaisujen käyttö lämmön säädössä ja asukkaiden aktiivointikampanjat sekä vertailuvuosien lämpövoimakkuuksien tuoma ero. Life-Canemure-hankkeen puitteissa päästiin vuonna 2020 toteuttamaan kymmenen kohteeseen suunniteltuja energiaremontteja ja jälkikätesasennuksia. Kohteissa jatketaan hiilidioksidipäästöjen ja energiankulutuksen kehittymistä toimien seurauksena. Lahden talojen asukkaiden sekajätteen vertailuvuon positiivinen kehitys jatkui edelleen. Vuoden 2019 lopun tulos 17,5 l/hlö/viikko laski vuoden 2020 aikana tasolle 16,7 l/hlö/vko. Vertailuluku on pienentynyt vuonna 2014 aloitetun mittaamisen jälkeen tasolta 30 l/hlö/viikko noin 44 prosenttia.

Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy on tarjonnut kasvisruokaa toisen ruokavaihtoehdotona jo parin vuoden ajan. Asiakkaiden mielenkiinto ruoan ympäristövaikutuksia kohtaan lisääntyi kuluneella toimintakaudella. Vuoden 2020 alusta kasvisruoka nostettiin kouluissa ja henkilöstöravintoloissa yrityksen strategisen linjauksen mukaisesti tarjoilulinjastoon ensimmäiseksi pääruokavaihtoehdoksi. Luomutuotteita pyrittiin tarjoamaan kuluneen vuoden aikana mahdollisuuksien mukaan. Huhtikuussa 2020 Ateriapalveluille hyväksyttiin Vastuullisuussuunnitelma 2020-2023. Vastuullisuus-tavoitteet kiteytyvät kolmen teeman alle: taloudellinen-, sosiaalinen- ja ympäristövastuu. Ympäristövastuun tavoitteita ovat mm. ruokahävikin vähentäminen, kasvisruoan määrän kasvattaminen,

kotimaisen- ja paikallisten raaka-aineiden käyttäminen, sekä luomutuotteiden lisääminen mahdollisuuksien mukaan.

Toimintakauden alussa koulujen ruokasaleihin ja päiväkoteihin otettiin käyttöön Salpakierron (ent.

Päijät-Hämeen Jätehuolto) kanssa yhteistyössä päivitettyt lajitteluohjeet. Myös keittiöille tehtiin omat lajitteluohjeet, jotka otettiin käyttöön syyslukukauden 2020 alusta. Syyslukukauden alussa kaikissa Lahden kouluissa otettiin käyttöön suomalainen Hukka-hävikinhallintaohjelma. Hukka-hävikkiohjelman avulla tavoitteena on vähentää kouluissa syntyvää hävikkiruokaa ja pienentää kouluruoan hiilijalanjälkeä reaaliaikaisen viestinnän, mittaamisen sekä neuvonnan avulla. Ohjelmaan kirjattua hävikkitietoa voi näyttää animoituina luontokuvana esim. koulun infotauluilla. Ohjelman avulla nuoria ja lapsia kannustetaan toimimaan ilmastoyhteistyössä ja näkemään konkreettisen toiminnan tulokset ymmärrettävästi. Koulut, päiväkodit ja henkilöstöravintolat olivat jälleen näkyvästi mukana valtakunnallisella Hävikkiiviokolla ja 53% kouluista pystyi pudottamaan lautashävikkiään edellisen vuoden vastaaviin lukuihin verrattuna.

Kuntien, korkeakoulujen ja elinkeinoelämän ympäristöyhteistyö

Paikalliset korkeakoulut ja yritykset ovat tärkeässä roolissa seudun ympäristöasioiden edistäjinä. Kaupunki, LUT-yliopisto, LAB-ammattikorkeakoulu ja Helsingin yliopiston Lahden kampus työskentelevät aktiivisesti yhdessä paikallisissa hankkeissa, ja parhaimmillaan Lahdessa kehitetyt paikalliset ratkaisut ovat skaa-

lattavissa käyttöön jopa kansainvälisesti. LUT-yliopiston ansioitunut tutkimustyö Citi-CAP-hankkeessa sai Lahden kaupungin Vuoden korkeakouluteko 2020-tunnustuspalkinnon. Hanketta toteuttavat Lahden kaupunki, LUT-yliopisto, LAB-ammattikorkeakoulu, Lahden seudun kehitys LADEC sekä viisi yritystä.

Lahden hiilineutraaliustavoite vaatii toteutuakseen vaikuttavia toimenpiteitä paitsi kaupungilta, myös muilta alueen toimijoilta. Kaupunki tarjoaakin paikallisille yrityksille mahdollisuutta Ilmastokumppanuuteen. Kumppanuudessa yritys tai muu toimija sitoutuu itse valitsemiinsa tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, joilla vähentää kasvihuonepäästöjään.

Lahden seudun kehitys Laded on yhteistyössä mukana tiedottamassa toiminnasta yrityksille. LAB-korkeakoulussa puolestaan alkaa syksyllä 2021 kurssi, jossa ensimmäisen vuoden opiskelijat auttavat Ilmastokumppanuudesta kiinnostuneita yrityksiä päästökartoituksessa ja sopivien toimenpiteiden löytämisessä ja uusien yrityksiä saadaan mukaan toimintaan entistä suurempia määriä.

Salpausselkä Geopark on geologisesti merkittävien kohteiden alue Päijät-Hämeessä. Syksyllä 2020 alueella haettiin YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuuri-järjestö UNESCO:n myöntämää nimikettä UNESCO Global Geopark. Salpausselkä Geopark-alueen kunnat ovat Asikkala, Heinola, Hollola, Lahti, Padasjoki ja Sysmä. Geopark edistää kestävää, geologiaa esille tuovaa luontomatkailua ja siihen liittyvää elinkeinotoimintaa. Geopark kokoaa ja tuottaa tietoa alueen kohteista sekä nostaa esille paikallisia tuotteita ja palveluita. Tärkeää on myös alueen luonnon ja kulttuuriperinnön vaaliminen, paikallisidentiteetin vahvistaminen sekä kestävän kehityksen kasvatusta. Geopark yhdistää seudun toimijoita, mutta toimintaan kuuluu myös niin kansallinen kuin kansainvälinenkin verkostoituminen.

2 EI NÄLKÄÄ

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

4 HYVÄ KOULUTUS

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

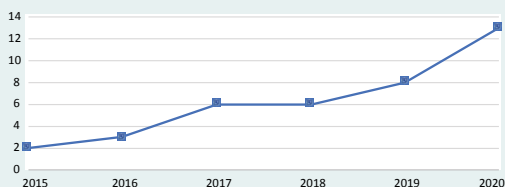
12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

13 ILMASTOTEKOJA

16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

Lahden kaupungin ilmastokumppanien määrä

Tulevaisuuden suunnitelmat ja haasteet

- Ympäristöpääkaupunkivuoden tuovan näkyvyyden hyödyntäminen koko seudulla
- Ilmastokumppanuusverkoston laajentaminen maakunnalliseksi toiminnaksi
- Hankintojen päästöjen seuraaminen kaupunkiorganisaatiossa

8 YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS

Lahden kaupungin tilinpäätöksessä 2020 on kerätty kaupungin ja kaupunkikonsernin alueen ympäristötunnuslukuja. Tähän ympäristötilinpäätökseen on tiedot kerätty kaupungin kaikilta palvelualueilta ja toiminnallisilta taseyksiköiltä. Lahden kaupungin Ympäristöohjelmassa vuoteen 2030 on myös euro-määräisiä indikaattoreita, joita seurataan ympäristötilinpäätöksen avulla. Konsernilaskelmassa mukana ovat mm. Lahti Aqua Oy, Lahti Energia -konserni, Salpakierto (ent. Päijät-Hämeen Jätehuolto), Lahden Talot Oy ja Päijät-Hämeen ateriapalvelut. Koko kaupunkikonsernin ympäristökulut olivat 45,0 milj. euroa ja ympäristötuotot 40,8 milj. euroa. Ympäristöinvestointeja oli noin 9,8 miljoonaa euroa.

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

Ympäristötilinpäätös 2020 yhteenveto, 1000 euroa	Lahden kaupunki ja taseyksiköt			Lahti konserni kokonaisuudessaan		
	Tuotot	Kulut	Investoinnit	Tuotot	Kulut	Investoinnit
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	1 356,9	377,9	2 219,4	1 356,9	2 794,4	2 993,2
2. Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	105,5	525,7	63,9	15 080,5	10 248,4	5 958,4
3. Jätehuolto ja roskaantumisen ehkäisy	905,0	1 493,8	38,4	21 240,2	24 345,6	529,4
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu	47,7	871,7		47,7	886,4	136,0
5. Melun ja tärinän torjunta		7,0	135,6		21,4	56,0
6. Luonnonsuojelu ja maisemasuojelu	21,3	144,9		21,3	144,9	
7. Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	356,9	1 359,3		356,9	1 359,3	
8. Ympäristönsuojelun edistäminen	1 686,1	3 001,5	30,0	2 660,1	3 350,9	135,5
9. Ympäristöperusteiset verot ja veroluonteiset maksut		1 168,2			1 844,2	
YHTEENSÄ	4 479,3	8 950,0	2 487,3	40 763,5	44 995,6	9 752,1
Korkokulut					220,0	
Ympäristövaraukset		700,0			-473,0	
Ympäristövarausten muutos (lis -, purku +):		-431,0			-473,0	
Ehdollinen ympäristövelka (kustannusarvio):						

Huom. luokittelu ei vastaa tämän katsauksen kappalejakoja.

LISÄTIETOJA

Konsernipalvelut
Askonkatu 2, 15100 Lahti

Ympäristöjohtaja Elina Ojala, elina.ojala@lahti.fi.
Toimittanut ympäristökoordinaattori Aino Kulonen, aino.kulonen@lahti.fi, 044 4826178

www.lahti.fi

Kuvat: Sari Knuuti, Lahden kaupunki ja Lahden kaupungin kuvapankki.

Lahden seudun ympäristökatsaus 2020
ISBN 978-952-5749-83-0
ISSN 1798-310X
Sarja 17/2020

Painotuote
4041 0042

